

**CONCURSUL NAȚIONAL DE OCUPARE A POSTURILOR DIDACTICE/CATEDRELOR
VACANTE/REZERVATE DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR
17 iulie 2024**

**Probă scrisă
LIMBA ȘI LITERATURA MAGHIARĂ MATERNĂ**

BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

Varianta 3

- Se punctează orice modalitate de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit în barem. Nu se acordă fracțiuni de punct.
- Se acordă zece puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea la zece a punctajului total acordat pentru lucrare.

I. TÊTEL (30 punct)

1. A vershelyzet sajátosságai

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz (pl. a cím és alcím értelmezése: az eposzi invokációra és Zrínyi „nótájára” való utalás, a barokk eposzi keret túllépése, átértelmezése, átjárás az invocatio és az ars poetica műfaja között; önnön maga megidézése, a Múzsza megszólítása, E/1. személyű megszólalás: a lírai én hitet kér pennájának; a lírai megszólalás életének, költői karrierjének egyik sarokpontja, összegzi életét, párhuzamba állítja saját boldogságkeresését a „poéták sorsának elrendelt szabályá”-val; szembenéz költői szerepvállalásával, emberi vágyaival, az elmúlással, az elismeréshez való viszonyával – *Koszorút sem kértem laurus-ágbul*, stb.) – 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz – 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz – 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz – 2 pont, kísérlet a válaszadásra – 1 pont **5 pont**

2. A vers képi világa

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz (pl. a barokk képalkotást, Zrínyi kelléktárát idézi meg – virtus, Venus, Fortuna –, archaizáló nyelv, a költészet szimbolikus motívumai: penna, múzsza, babérkoszorú; ellentétezés, a múlt és jelen, a fiatalság és a tompuló elmeél, a bölcsészként tanulmányozott költészet és a költőként megélt világ, az adatok közt megtalált képmás vágya) – 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz – 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz – 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz – 2 pont, kísérlet a válaszadásra – 1 pont **5 pont**

3. A költői szerepértelmezés eszközei:

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz (pl. a költő a barokk eposzköltők szerepébe helyezkedik, az eposzi invocatio ürügyén szólítja meg önnön magát és a Múzsát, hitet kér pennájához, átértelmezi az invocatio kínálta költői szerepet, a költészethez általában és saját költészetéhez való viszonyáról vall, a vers szervezőelve a múlt és jelen szembeállítás, a múltbéli érdeklődés – 1., 2. vsz. – és a jelen vágyainak megfogalmazása a tudós, irodalmat kutató költő és a világ szépségeit befogadó művészi attitűd szembeállítása; a költői és emberi értékrend átalakulásának folyamatát rögzíti, melynek sarokpontja a Múzsza megszólításának gesztusa: babérkoszorú, elismerés helyett azt kéri, hogy hosszan hörpentsen „*az hulló világbul*”, s a verszárlatban a vágyott boldogság sajátos definícióját fogalmazza meg: „*Boldog azki jár-kél s vesztében sem henyél:/ Hév pilleként szállong, szinte örökken él.*”) – 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz – 4 pont, részben érvényes, kifejtett válasz – 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz – 2 pont, kísérlet a válaszadásra 1 pont **5 pont**

4. Az intertextualitás szerepe a jelentésképzésben

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz (pl. parafrázis, palimpszeszt, rájátszás, Zrínyi Miklós: *Szigeti veszedelem*, invocatio; a cím és az alcím is jelzi a műre és a műfajra való rájátszás szándékát; Zrínyi egyes sorainak parafrázisa: „*Én az ki azelőtt iffiu elmével/Játszottam szerelemnek édes versével, [...] Musa! te, ki nem rothadó zöld laurusbul /Viseled koszorudat, [...] Adj pennámnak erőt, ugy irhassak mint volt*”) 5 pont, érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4

pont, részben érvényes, kifejtett válasz – 3 pont, részben érvényes, részben kifejtett válasz – 2 pont, kísérlet a válaszadásra – 1 pont **5 pont**

5. Tökéletesen összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat – 5 pont; összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, részben helyes fogalomhasználat – 4 pont, helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat – 3 pont, logikus gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat – 2 pont, töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat – 1 pont **5 pont**

6. Nyelvi megformáltság, helyesírás: 0–1 hibatípus – 5 pont, 2–3 hibatípus – 3 pont, 4–5 hibatípus – 1 pont, több mint 5 hibatípus – 0 pont. A pontszám csak a terjedelmi feltételek teljesítése esetén adható meg. **5 pont**

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

II. TÉTEL

(30 pont)

1. Kétnyelvűség és többnyelvűség. Határon túli magyar nyelvváltozatok. Nyelvtervezés és nyelv művelés. Új nyelvi jelenségek (internetes nyelvhasználat). Digilektus. Képzők, ragok, jelek. A szóképzés. A szóösszetétel.

Szempontok a válasz értékeléséhez:

- Mai „nyelvújítási” folyamatok: pl. a technológiai fejlődéssel kapcsolatban, a „political correctness” elvárásaival kapcsolatban, a globalizációból (és annak angol nyelvűségéből) következően, az írott beszélt nyelv kialakulása melléktermékeként, az egyes nyelvek beszélői közötti napi szintű érintkezés hatására, a szlenget jellemző folyamatos újítás következményeként, a nyelvtervezési folyamatok eredményeként stb. létrejövő új szó- és kifejezőkészlet

Legalább két folyamat bemutatása – *2x1 pont = 2 pont*

- Példák: új nyelvi jelenségek bemutatása (pl. idegenszó-használat, kölcsönzés, tükörfordítás, jelentésmódosulások, szóképzés, szóösszetétel, igekötők cseréje, vonzatstruktúrák átalakulása, idiómák átfarmálódása stb.)

Megfelelő példák választása – *2 pont*

- Eltérések a nyelvújítási mozgalomhoz képest: Ezek a folyamatok nem az értelmiségi körökhöz kapcsolódnak, nem az irodalmi sajtóban zajlanak, nem mozgalmi jellegűek (jelentős részük spontán, nem tervezett), másak a céljaik, más az intézményi háttérük (ha egyáltalán van), nincs kiemelhető központi figurájuk stb.

Eltérések érvényes bemutatása – *2 pont*

- Az újítások támogatóinak és ellenzőinek érvei kétféle szemlélet mentén csoportosíthatóak: a nyelv művelő megközelítés alapján léteznek „szükséges” és „szükségtelen” újítások, míg a nyelvi változások természetes voltát hangsúlyozó nyelvészeti álláspont szerint a nyelv megújulása csak megfigyelés tárgya.

A kétféle megközelítés szempontjainak/érveinek bemutatása – *2 pont*

- Logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, helyesírás – *2 pont*

Pontot ér bármilyen más, a javítókulcsban nem szereplő érvényes „nyelvújítási” folyamat megnevezése és bemutatása **10 pont**

2. Mondatszemantika. A fókusz funkció és a fókuszpozíció. Minden helyes mondat 2 pontot ér. Lehetséges válaszok:

Az ypszilonháborúban (1805-1806) az „ypszilonista” Verseghy Ferenc a bálnya, láttya-féle (kiejtés szerinti) írást szorgalmazta...

... míg a „jottista” Révai Miklós a (szóelemzés szerinti) bánja, látja írásmódot tartotta helyesnek.

Bár mind a ketten a nyelvhasználatot állították vizsgálódásaik középpontjába...

Árkádia, az ókori görög tartomány Kazinczy irodalmi hagyományokra alapuló értelmezése szerint a művészetek honát jelenti.

... mely a túlzó nyelvújítást pellengérezte ki...

Ezt egészítik ki a Somogyi Gedeon tollából származó szövegek...

A Parnasszus felé szamaragoló címlapfigurában pedig a kortársak a költő gúnyképét látták.

4 pont

3. A főnévi kifejezés. A birtokos szerkezet azonosítása. Minden helyesen azonosított szerkezet 1 pontot ér. Helyes válaszok:

Birtokos	Birtok
nyelvújító csatározások	(a) közvetlen előzményének
Kazinczy	Csokonai-nekrológja
(a) költőtársnak tervezett sírfelirat	(az) „Árkádiában éltem én is!” mondata
minek	a szimbóluma

(A táblázatos szerkesztés nem elvárás.)

4 pont

4. A mondat alapszerkezete. A ragos és névutós főnévi kifejezés. A határozói kifejezés. A melléknévi kifejezés. Főnévi csoportok azonosítása, szerkezetük leírása. Minden azonosított és bemutatott főnévi csoport 2 pontot ér. Bármely, a belső szerkezetet pontosan leíró bemutatás helyes válasznak minősül.

- **[az [ókori görög] tartomány]** (alany): [határozott névelő + melléknévi kifejezés módosítóként/minőségjelzőként+ főnévi alaptag]-nincs hangzó esetrag A melléknévi kifejezés alaptagja a *görög*, ennek van egy melléknévi módosítója/minőségjelzője, az *ókori*.
- **[[Kazinczy] [[irodalmi hagyományok]-ra alapuló] értelmezése]] szerint:**(határozó) *Kazinczy* főnévi birtokosa/birtokosjelzője/módosítója az *értelmezése* főnévi alaptagnak, melynek egy másik módosítója (minőségjelzője) is van: egy melléknévi igeneves kifejezés. Ennek a belső szerkezete a következő: a melléknévi igenévi alaptagnak egy határozói szerepű főnévi kifejezés a bővítménye, és ezt a viszonyt a *-ra* rag jelöli. Ennek a határozói szerepű kifejezésnek az alaptagja a *hagyományok* főnév, amelyet egy melléknév módosít/amelynek egy melléknévi minőségjelzője van (*irodalmi*). A teljes birtokos szerkezetnek az igéhez való viszonyát a *szerint* névutó jelzi (a határozói esetraghoz hasonló szerepben)
- **[a művészetek honá]t** (tárgy): [határozott névelő + főnévi módosító/ birtokos/ birtokosjelző + főnévi alaptag (birtok)]. A főnévi csoportnak az igéhez való viszonyát a *-t* esetrag/tárgyrag jelzi.

6 pont

5. Alaktan. Képzők, jelek, ragok. Az adott végződést tartalmazó morféma azonosítása. Minden morféma megnevezése 1 pontot ér. Helyes válaszok:

a. a *-ta* végződés szerepe:

- *gondolata*: *t*: az *-at* névszóképző része; *-a*: birtokos személyrag (E/3)
- *szorgalmazta*: *t*: múltidő-jel; *-a*: igei személyrag (E/3, hat. ragozás)
- *jöttista*: az *-ista* képző része

b. a *-i* végződés szerepe:

- *európai*: melléknévképző
- *elfogadtatni*: az igenévképző része
- *támadásai*: birtoktöbbséítő jel része

6 pont

III. TÉTEL

(30 pont)

1. A tevékenységterv értékelésének szempontjai:

- a. A tevékenység célja (a megfogalmazott cél összhangban van a tantervi szemlélettel és a megadott tantervi részletek egyikére vonatkozik) 2 pont
- b. Tanulási igények (a korosztályra, oktatási formára, esetleg sajátos nevelési igényekre való hivatkozás) 2 pont
- c. Eszközzükséglet (adekvát eszközhasználat figyelembe véve a tevékenység típusát, célját, a korosztályt, időkeretet stb.) 2 pont
- d. Módszerek (a választott módszerek ismerete, azok hatékonysága) 2 pont
- e. Szervezési formák 2 pont
- f. Értékelés 2 pont
- g. A tantervi részletre vonatkozó irodalomtörténeti ismeretek 2 pont
- h. A szaknyelv ismerete, helyes fogalomhasználat, nyelvi igényesség 1 pont

2. Az összeállított feladatlap értékelési szempontjai:

- a. 5 feladatból álló feladatlap tervezése 2 pont
- b. Különböző típusú feladatok tervezése, változatosság, fokozatosság 2 pont

c. A feladatok a megadott szövegre vonatkoznak	2 pont
d. A feladatok a megadott kompetenciák egyikét fejlesztik	2 pont
e. A feladatlap megfelel a választott korosztálynak	2 pont
f. A felhívó szöveg világos és érthető	2 pont
g. Helyes feladatleírás (megnevezi a kompetenciát, a gondolkodási műveletet és a feladattípust)	2 pont
h. A szaknyelv ismerete, helyes fogalomhasználat, nyelvi igényesség	1 pont